

Hvidbog for Natura 2000-handleplanen for N154

Diget mellem Lille og Store Vrøj med Nekselø og Bjergene i baggrunden.

Fotograf: Klaus Pedersen

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
2. Liste med indkomne høringssvar	3
3. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af høringssvar.....	3
4. Myndighedernes egne redaktionelle tilpasninger	14
5. Bilag med kopi af høringssvar	15

1. Indledning

Natura 2000-handleplanen beskriver indsatser, som skal sikre og forbedre vilkårene for de arter og naturtyper, der er udpeget i Natura 2000-området. Natura 2000-handleplanen er en sammenskrivning af de kommunale Natura 2000-handleplaner og Natura 2000-skovhandleplanerne udarbejdet af Miljøstyrelsen.

Denne hvidbog indeholder bemærkninger til høringssvar fra Miljøstyrelsen og Odsherred og Kalundborg Kommuner

Natura 2000-handleplanen har været i høring i perioden 3. marts til 28. april 2024

Der er i høringsperioden indkommet 6 høringssvar.

I hvidbogen er en oversigt over indkomne høringssvar og hvilke myndigheder, der har bemærket på hvilke dele af høringssvarene. Endvidere præsenteres uddrag af de enkelte høringssvar med myndighedernes bemærkninger. Bemærkninger, der medfører ændringer i handleplanen er ligeledes markeret.

De indsendte høringssvar fremgår af bilag.

2. Liste med indkomne høringssvar

Nedenstående liste viser indkomne høringssvar til den samlede Natura 2000-handleplan.

Offentlige myndigheder	Bilagsnr.
Miljøstyrelsen	1
Forsvarsministeriets ejendomsstyrelse	2
Foreninger/organisationer	
DN Odsherred	3
DN Kalundborg	4
DOF Vestsjælland	5
Privatpersoner og private lodsejere	
Høringssvar fra nabo til Natura 2000-området	6

3. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af høringssvar

Myndighederne angiver her bemærkninger til de indkomne høringssvar. Det er den myndighed, som er ansvarlig for de respektive arealer og arter i Natura 2000-området, som kommer med bemærkning.

Det angives i svaret, hvis det fører til ændringer i Natura 2000-handleplanen. Dette er markeret med fed skrift under myndighedernes bemærkninger.

Høringssvar fra Miljøstyrelsen, jf. bilag 1:

Uddrag af høringssvar	Bemærkninger
Indsatser med frivillig gennemførelse: Ifølge Miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan. Den kommunale handleplan må derfor ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser, og MST	Kalundborg og Odsherred Kommune: Spørgsmålet om frivillighed er principielt, og KL anser det som en praksisændring og er ikke enig i den fortolkning. Dette med henvisning til den økonomiske høring, hvor det vedr. frivillighed fremgår af et notat udarbejdet af Miljøministeriet:

peger på at teksten om frivillighed i afsnit 7, hvor det ikke fremgår tydeligt, at der er andre muligheder end frivillige aftaler, må korrigeres til f.eks.: ”Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler...”.	”Frivillighed er hjørnестenen i gennemførelse af planerne for at fastholde en positiv tilgang til sikring af naturen. Indsatserne finansieres primært gennem EU's landdistriktsprogram suppleret med nationale midler.” Hvor KL pba. den økonomiske høring accepterede DUT-kompensationen med særlig vægt på nedenstående bemærkninger fra Miljøministeriet: ”At Miljøstyrelsens kommende evaluering og sammenfatning af indsatser i Natura 2000-områderne i 2. planperiode ikke stiller nye krav eller medfører øgede udgifter for kommunerne i planperioden 2022-27.” ”At statens præmis om lodsejerfrivillighed fortsat gælder for Natura 2000-indsatsen, hvorfor det er frivilligt for lodsejerne at deltage i de konkrete projekter”. KL og MST foreslår i forlængelse af dette, at et foreløbigt kompromis til Natura 2000-handleplanerne er: ”Det forventes, at Natura 2000-handleplanerne kan gennemføres ad frivillighedens vej.” Med den formulering får MST, som medudgiver på nogle af Natura 2000-handleplanerne, mulighed for at gå andre veje end ad frivillighedens vej, men forpligter ikke kommunerne til at gøre det samme. Det betyder, at teksten på handleplanens s. 17 ændres Fra: ”Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler,” Til: ”Det forventes, at Natura 2000-handleplanerne kan gennemføres ad frivillighedens vej, ...”
Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode Kalundborg Kommune har i afsnit med redegørelse af gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan skrevet, at kommunen kun delvist har opfyldt seneste Natura 2000-handleplan. Miljøstyrelsen forventer, at Natura 2000-handleplanen for anden planperiode opfyldes så hurtigt som muligt og senest i løbet af denne tredje planperiode. Det bør fremgå af Natura 2000-handleplanen, hvordan kommunen forventer at gennemføre de manglende indsatser, herunder: ☐ Skovnaturs-typebevarende drift og pleje på ikke-fredskovspligtige arealer. ☐ Indsats for forbedring af tilstanden af splitternes og havternes levesteder	Kalundborg Kommune: Indsatserne fra 2. planperiode vil blive videreført og forudsættes gennemført i løbet af 3. planperiode, jf. bl.a. indsats for skovnaturs-typebevarende drift og pleje, der optræder som ’ny indsats’ i tabel 4 på s. 6. Indsatser for forbedring af levesteder for terner ses dog ikke længere at være relevant, da 4 af 6 levesteder for både havterne og splitterne er i ’God tilstand’, og de resterende 2 der er i ’Moderat tilstand’ ligger på areal ejet af Naturstyrelsen. Det er ikke op til den kommunale myndighed at planlægge indsatser der kan bedre tilstanden af disse statsligt ejede lokaliteter. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.

Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode Forslaget til Natura 2000-handleplan indeholder en redegørelse for bekæmpelse af invasive arter, men MST bemærker, at det er vanskeligt ud fra redegørelsen at vurdere, i hvilket omfang den forudgående periodes indsatser er realiseret, da det ikke fremgår, hvilke naturtyper bekæmpelsen er foretaget på. Styrelsen ønsker derfor en præcisering i den endelige plan, så det bliver muligt at vurdere, i hvilket omfang retningslinjerne i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan 2016-21 er realiseret.	Odsherred Kommune: Taget til efterretning. Det betyder, at teksten på handleplanens s. 9 suppleres med følgende: Bekæmpelse af invasive arter jf. tabel 1 og 2 er foretaget på følgende habitatnaturtyper: forklit (1 ha), grå/grøn klit (10,5 ha), strandeng (0,6 ha) og strandvold med flerårige planter (0,2 ha). De fire habitatnaturtyper, der var nævnt i de områdespecifikke retningslinjer i den statslige Natura 2000-plan for anden planperiode var: grå/grøn klit, klithede, kystklint og strandvold med flerårige planter. Odsherred Kommune bemærker, at der i miljøgis i temaet for Natura 2000-planlægningens tredje planperiode ikke er kortlagt kystkliner med en dækning af invasive arter på over 10 % i det aktuelle Natura 2000-område.
Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode Miljøstyrelsen pointerer desuden, at det skal fremgå i Natura 2000-handleplanen, hvordan kommunerne har været særlig opmærksom på enebærklit (2250) samt odder, enkelt månerude og splitterne, der er i tilbagegang, og som er nævnt under specifikke retningslinjer i Natura 2000-planen for anden planperiode, og som er relevante for de områder, hvor kommunen er handleplanmyndighed.	Kalundborg Kommune: Kommunen har i planperioden været særligt opmærksom på enebærklit samt odder, enkelt månerude og splitterne i det omfang indsatser i medfør af handleplanen eller anden naturpleje har kunnet påvirke de nævnte arter og naturtypen, ligesom hensyn til disse er blevet givet særlig opmærksomhed i sagsbehandlingen i øvrigt. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Behov for indsatser Miljøstyrelsen bemærker, at indsatsen i Natura 2000-planen for planperiode 2022-27 om grundlæggende hedepleje med henblik på forbedring af naturtilstanden, ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser (hvis indsats om afbrænding og afskrælning vedrører hedearealer, bør dette tydeliggøres).	Odsherred Kommune: Taget til efterretning. Det betyder at der til teksten i tabel 4 på side 12 efter "Afbrænding eller afskrælning" tilføjes: "på hedearealer".
Behov for indsatser Miljøstyrelsen bemærker, at indsatsen i Natura 2000-planen for planperiode 2022-27 om Sikring og forbedring af tilstanden for enkelt månerudes levesteder, ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser.	Kalundborg Kommune: Det er fra kommunens side noteret at arealerne, hvor arten findes ved Saltbæk Vig og desuden på Eskebjerg Vesterlyng, er i 'God' eller 'Høj' tilstand, og begge steder er underlagt naturpleje med kreaturer. Eventuelle ændringer i græsningsintensitet skal (jf. anmeldteordningen) meldes til kommunen, hvad der pt. er på tale i forbindelse med lodsejers plan om skifte til helårsgræsning, altså et naturforbedrende tiltag. Den faglige viden der stilles til rådighed (jf. https://novana.au.dk/arter/arter-2016/karplanter-og-

	mosser/enkelt-maanerude) giver ikke nogen entydige svar på hvad der kan sikre eller forbedre levestederne for Enkelt Månerude. Med det nævnte skifte til helårsgræsning, der er drevet af den private lodsejers indgåelse af tilskudsordninger, ser kommunen ingen grund til at foretage nogen egen adressering af levestederne for Enkelt Månerude i Natura 2000-handleplanen. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Behov for indsatser Miljøstyrelsen gør desuden opmærksom på, at der skal anvendes et interval i forhold til indsats for antal levesteder for havterne i god-høj naturtilstand, så det er muligt at vurdere, om indsatsen er fyldestgørende i forhold til kravet om, at 75 % af levestederne skal være af tilstrækkelige kvalitet som levested.	Kalundborg Kommune: Ordlyden af den områdespecifikke retningslinje er: ”Tilstanden af levestederne for Havterne og Klyde sikres eller forbedres, således at 75 % af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet, hvilket også vil være til gavn for Splitterne og Dværgerne.” Kommunen har noteret et indsatsbehov (jf. tabel 5) for sikring af levesteder for klyde på op til 18 ha, udfra de 5 arealer der kortlagt med 'Moderat tilstand' og som ikke er statslig ejendom. Der er imidlertid lavet en regnefejl, det angivne areal er ca. 1 ha for stort og det korrekte areal er 17 ha. Det forudsættes at der ikke er behov for indsats på yderligere 2 levesteder kortlagt med 'God tilstand', i alt 3 ha, og kommunens handleplan stiller derfor i udsigt at der laves indsats på 5/7 af levestederne, 71 %. Det må derfor forudsættes at staten som lodsejer varetager sikringen af resterende 2 levesteder med 'Moderat tilstand', i alt 12 ha, hvilket bringer andelen af levesteder med indsats op på 7/9 eller 77 %. Det betyder, at tallet i tabel 5, s. 13, rettes fra 18 ha til 17 ha. Derved er der overensstemmelse med de arealstørrelser, der gengives i bilag 3. For havterne er der tilsvarende 4 levesteder i 'God tilstand', i alt 9 ha, og 2 levesteder med 'Moderat tilstand', i alt 12 ha, der ligger på statens arealer. Det forudsættes at staten som lodsejer varetager sikringen af disse 2 levesteder og at kommunen ikke skal løfte noget indsatsbehov på levesteder der allerede er i god tilstand. Denne del af høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.

Andre bemærkninger Miljøstyrelsen bemærker at årstal Natura 2000-handleplanens kolofon skal ændres til 2024.	Kalundborg og Odsherred Kommune: Taget til efterretning. Det betyder at kolofonen på handleplanens s. 2 ændres som MST foreslår.
--	---

Høringssvar fra Forsvarsministeriets ejendomsstyrelse, jf. bilag 2:

Uddrag af høringssvar	Bemærkninger
Såfremt de påtænkes iværksat specifikke indsatser angående hydrologi, hegning samt afgræsning på og omkring arealet betegnet Kystudkigsstation Røsnæs og Stold Skydeterræn, skal Ejendomsstyrelsens at blive inddrages. Dette med henblik på, at sikre at tiltagene ikke påvirker den operative brug af terrænerne negativt.	Kalundborg Kommune: Taget til efterretning, inddragelse vil i ske i det omfang kommunen skulle foretage indsatser på de statsligt ejede arealer. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.

Høringssvar fra DN Odsherred, jf. bilag 3:

Uddrag af høringssvar	Bemærkninger
På trods af den manglende indsats for at etablere nye arealer og at sammenbinde naturtyper/overdrev, anføres det i handleplanen at ” Odsherred Kommune vurderer, at størstedelen af forrige handleplans indsatser er gennemført eller er undervejs”.	Odsherred Kommune: - Der er de forrige 2 år registreret 30 ha ny § 3-natur i Bjergene omkring Vejrhøj, Rævebjerg og Vraget i tilknytning til Natura 2000-området som sammenbinder eksisterende arealer med habitatnatur. Indsatsen er sket i samarbejde med lodsejerne i forbindelse med plejeplanen for Fredningen af Vejrhøj og Bjergene. Ikke alle disse ha er omfattet af Natura 2000-området, men kan sandsynligvis blive det ved en revideret udpegning, da de ligger i direkte tilknytning til eksisterende habitatnatur. Kommunen vurderer derfor at der er arbejdet aktivt for sammenbinding og udvidelse af overdrevsnatur i dette område. - Bollinge Bakke og flere nærliggende arealer i Veddinge Bakker er nyligt indhegnet, og afgræsses snarligt, hvorved der forhåbentlig hurtigt indfinder sig overdrevsvegetation. Forarbejdet er gennemført i sidste planperiode hvorfor kommunen vurderer, at der er arbejdet aktivt for handleplanens gennemførelse i dette område. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Det må forventes, at den kommende handleplan indeholder tiltag for at sikre, at naturtypen tør hede er stabil eller i fremgang. Men det er ikke sikret i handleplanen, at dette vil ske inden for	Odsherred Kommune: Kommunen arbejder aktivt for at pleje naturtypen tør hede på Skamlebæksletten, og har de sidste par år plejet arealet med blandt andet høslæt, afbrænding og fjernelse af invasive arter samt

planperioden. Under beskrivelsen af inddragelsen af interessenter anføres det, at der i et græsningsprojekt på Skamlebæksletten vil ske et samarbejde med lodsejer om græsningsindsats. Efter en eventuel vedtagelse af naturfredning. Det forventes at den eventuelle fredning, der skal afgøres senest i juli 2025, måske godt først kan være endelig iværksat flere år efter, og da kommunen derefter får to år til at udarbejde en plejeplan, så er der stor risiko for at en plejeplan for den lokalitet ikke bliver iværksat inden for Natura 2000 planperioden 2022-27.	problemarter – en række indsatser som forsætter med lodsejernes udtrykte samtykke, også inden en plejeplan for en eventuel fredning. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Natura 2000-planerne for tredje planperiode kræver, at kommunen arbejder på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Desuden kræves det at der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden samt at der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 67 ha med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10 % dækning. Handleplanen indeholder dog ikke beskrivelse af konkrete tiltag til noget af dette.	Odsherred Kommune: Der er i handleplanens tabel 6 konkret skitseret flere tiltag, der skal arbejde for: - sammenbinding af naturtyper (tiltag 4 og 5 fra oven i tabel 6) - pleje af tør hede og klithede (tiltag 3 og 6 fra oven i tabel 6) - bekæmpelse af invasive arter (tiltag 6 fra oven i tabel 6). Desuden gør det sig gældende, at handleplanen samtidig med, at den skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes, ikke må foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Handleplanenerne skal ifølge lovgivningen være så konkrete, at dens gennemførelse kan vurderes. DN Odsherred finder, at dette ikke er tilstrækkeligt tydeligt i handleplanen for Habitatområde nr. 244. I Natura 2000-planen for N154 Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Desebjerg og Bollinge Bakke er de forventede konkrete indsatser under punkt 4 ikke fordelt på kommune og område, hvorfor det ikke kan vurderes om den planlagte indsat er tilstækkelig på de enkelte områder.	Odsherred Kommune: Det er uklart om der med høringssvaret henvises til den statslige Natura 2000-plan eller den kommunale Natura 2000-handleplan. Følgende svar går ud fra, at kommentaren beror på den kommunale Natura 2000-handleplan Der er hverken fra Miljøstyrelsen selv eller ud fra det fælles paradigme udarbejdet i samarbejde mellem KL og Miljøstyrelsen lagt op til en kommunal inddeling af de forventede indsatser i handleplanens tabel 4. Desuden gør det sig gældende, at handleplanen samtidig med, at den skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes, ikke må foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

	Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
--	---

Høringssvar fra DN Kalundborg, jf. bilag 4:

Uddrag af høringssvar	Bemærkninger
Gennemførelse af Natura 2000-handleplan for sidste periode Der bør i handleplanen være større gennemsigthed på, om midlerne er brugt til projekter i tidligere planperioder. Da indsatserne ikke er geografisk specificeret, er det praktisk taget umuligt at kontrollere om handleplanerne for planperiode 1 og 2 er gennemført helt- eller delvis eller slet ikke. Der foreslås ekstra kolonner i relevante skemaer udvisende data for indsatser / målopfyldelse af foregående handleplanperiode.	Kalundborg Kommune: Der er i det paradigme der er udarbejdet af Miljøstyrelsen og KL lagt ikke op til den detaljeringsgrad, med større gennemsigthed og kontrolmulighed, som DN Kalundborg efterlyser. Der henvises til afsnit 3.2, hvor der gives en tekstmæssig vurdering af gennemførelsen. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen, men forslaget bringes videre til KL og Miljøstyrelsens videre behandling i forbindelse med revision af paradigmet.
Det vil også være ønskeligt, om handleplanen indeholdt et sammendrag af den statslige Natura 2000-plans mål indeholdende trusler mod planområdets naturværdier og dermed risikoen for ikke målopfyldelse. En liste informerende om evt. andre plejeplaner for planområdet var ligeledes ønskeligt.	Kalundborg Kommune: De ønskede sammendrag af Natura 2000-planens mål og trusselvurdering vil blot være gentagelser af informationer, der let kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside (MST.dk), en liste over samtlige andre plejeplaner ligger langt udover hvad der fra KL og Miljøstyrelsen er lagt op til at Natura 2000-handleplanerne skal rumme. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
DN savner en nærmere redegørelse for, hvilke indsatser der "udestår". En sådan redegørelse havde gjort det muligt at inddrage dem i en prioritering af kommende planperiode.	Kalundborg Kommune: De ikke gennemførte indsatser fra 2. planperiode er alle videreført, bortset fra indsatsen for ternes levesteder, se bemærkninger til Miljøstyrelsens høringssvar. Årsagen til at arealerne ikke udpeges er kravet til ikke at foregribe "aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen". Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Den forrige handleplans manglende indsatser om "sikring eller udvidelse af levesteder for arter", ses i den manglende håndhævelse af plejeindsatsen af det fredede område Eskebjerg Vesterlyng. Her er tale om en generel forringelse af naturværdierne med tiltagende tilgroning og udhuling af fredningsgrundlaget. Plejeplanen er pt under behandling i Miljø og Fødevarerklagenævnet. DN påskønner at rydning af uønsket opvækst er specificeret som værende på hhv. Nekselø og Eskebjerg Vesterlyng –men de 26 ha, som er ryddet på Vesterlyng er blot en nedskæring af trævæksten, hvilket betyder, at der allerede er	Kalundborg Kommune: Hvorvidt rydningsindsatserne fører til målopfyldelse (i sidste ende Gunstig Bevaringsstatus) gøres op i forbindelse med den statslige NOVANA-kortlægning, der ikke nødvendigvis kan bruges til at vurdere om målet med en given naturplejeindsats i henhold til den gamle plejeplan for Eskebjerg Vesterlyng opfyldes eller ej. Siden rydningerne er gennemført efter Landbrugsstyrelsens tilskudsordninger stilles der krav til vedligeholdelse af de ryddede arealer som lysåbne, dvs. i sidste ende med genrydning om ikke græsningen er tilstrækkelig til at holde genvæksten nede.

sket genvækst. Indsatsen fører dermed ikke til målopfyldelse.	Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Indsatser til bekæmpelse af invasive arter ”vides i nogen grad” at være udført af private –et helt igennem uholdbart og ikke målbart argument (lovkrav ej overholdt). Rydning er sket på sådan en måde, at der sker genvækst og på så lille et areal, at denne trussel hindrer målopfyldelse.	Kalundborg Kommune: Det antages at indsatsen Rydning af uønsket opvækst i tabel 2 er blandet sammen med de indsatser overfor invasive arter, der i afsnit 3.2 beskrives som i nogen grad udført af private lodsejere og altså ikke af Kalundborg Kommune. Indsatsen overfor invasive arter i Kalundborg Kommune er videreført målrettet de arealer der er kortlagt med > 10 % dækning af invasiver og indgår i det tal på op til 46 ha. med ’ny indsats’ der er beskrevet i tabel 4. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Behov for indsatser Tabel 4 indeholder en række forventede indsatser. Da der ikke i tabel 4 og 5 skelnes mellem de to involverede kommuner, er det umuligt at vurdere omfanget i Kalundborg Kommune. Fx ”Rydning af uønsket opvækst – op til 25 ha”. Der er ikke angivet lokaliteter, så dækker de 25 ha Vesterlyng og området rundt om Saltbæk Vig. Eller er det hele i Odsherred Kommune? Det samme gælder beskrivelsen af de andre indsatser i de to tabeller.	Kalundborg Kommune: Den opsplitning og præcisering, som DN Kalundborg efterlyser, er ikke mulig at indføre, jf. den præmis, at handleplanen ikke må ”... foregribe det præcise indhold af aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.” Det bedste indtryk, af hvor indsatserne kan blive aktuelle, fås ved at studere de kortlag, der hører til basisanalysen. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Klokkefrøen er enten forsvundet eller meget begrænset i antal tilbage på Nekselø. Handleplanen bør derfor indeholde en beskrivelse af, hvilke indsatser der tages i nuværende planperiode, for at genetablere bestanden på Nekselø.	Kalundborg Kommune: Det er beskrevet indsatser for Klokkefrø i tabel 5 i form af oprensning af 1 til 8 og gravning af 2-3 nye vandhuller, desuden forudsættes udarbejdelse af ny plejeplan for Nekselø (jf. tabel 6 om interessentinddragelse), hvori forholdene for klokkefrø også vil være selvskrevet som emne. Om der er tale om en fuldstændig uddøen af Klokkefrø på Nekselø vil der forhåbentlig være klarhed om efter den statslige overvågning og eftersøgning på Nekselø i 2024. Er der tale om dette kan det foruden tilvejebringelse af egnede levesteder være nødvendigt at iværksætte et egentligt genudsætningsprojekt. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Sejerø Bugt udgør arealmæssigt en stor del af Natura 2000 området. Bugten er ramt af iltsvind og er i ringe økologisk tilstand. Især to presfaktorer har taget livet af Sejerø Bugt; tidligere tiders ral- og stenfiskeri, der har fjernet enorme mængder materiale og dermed leve- og yngleområder for fiskene. Kombineret med årtiers udledning af kvælstof og fosfor er bugten nu, samlet set, i ringe økologisk tilstand.	Miljøstyrelsen: Den gennemførte høring vedrørte alene forslag til Natura 2000-handleplaner. Der er en arbejdsdeling mellem Natura 2000- og vandområdeplanerne, således at vandplanlægningen håndterer vandkvalitet i vandløb, søer over 5 hektar, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af søer under 5 hektar og hydrologien på terrestriske naturarealer. Flere af de våde habitatnaturtyper som vandløb, søer og marine habitatnaturtyper er derfor tilstandsvurderet i vandområdeplanerne.

	Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Et andet område uden indsatser i foregående planperiode er udtagningen af lavbundsjarde. Udtagningen af lavbundsjarde ville medvirke til at forbedre levesteder for arter og forbedre den økologiske tilstand i vandløb, søer og bugten.	Miljøstyrelsen: Den gennemførte høring vedrørte alene forslag til Natura 2000-handleplaner. Der er en arbejdsdeling mellem Natura 2000- og vandområdeplanerne, således at vandplanlægningen håndterer vandkvalitet i vandløb, søer over 5 hektar, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af søer under 5 hektar og hydrologien på terrestriske naturarealer. Flere af de våde habitatnaturtyper som vandløb, søer og marine habitatnaturtyper er derfor tilstandsvurderet i vandområdeplanerne. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Natura 2000-området dækker også et fuglebeskyttelsesområde, hvilket ikke afspejles i plejeplanerne, hvor der savnes præcisering af, hvad der skal ske for at forbedre eller fastholde vilkårene for udpegningsarterne.	Miljøstyrelsen: På de skovbevoksede arealer vil mange af de tiltag, der implementeres for skovnaturtyperne også være gavnlige for de arter og fugle, der er knyttet til naturtyperne. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Kalundborg kommunes hovedformål med indsatser i 3. planperiode er: 1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed 2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder 3. Bekæmpe invasive arter Så vidt vi kan se, så er alle initiativerne faktisk u-målbare og fuldstændigt afkoblet ift om de har relevans for planens overordnede mål, konkrete mål eller de indsatsprogrammer, der skal laves i den kommende planperiode.	Kalundborg Kommune: Udover de citerede hovedformål findes der en uddybet tekst for hvert punkt i afsnit 6. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
DN savner en angivelse af mål og forventet effekt for de enkelte aktiviteter i handleplanen	Kalundborg Kommune: Natura 2000-planlægningens mål er opnåelse af gunstig bevaringsstatus (på langt sigt), og indsatser i handleplanen vil have forbedret naturtilstand som forventet effekt, så arealer og bestande af arter udvikles imod gunstig bevaringsstatus. I nogen plejeplaner for fredninger mv. bruges konkret målsætning til at kvantificere og monitorere efter. Dette ligger ud over hvad Natura 2000-handleplanen er beregnet på at rumme, og den forventede effekt kan alene aflæses som en (mulig) udvikling i tilstanden i forbindelse med statens basiskortlægning, eftersom kommunen ikke har egen monitoring i regi af Natura 2000-forvaltningen. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Interessentinddragelse: Orientering i <i>Det Grønne Dialogforum</i> er ikke en interessentinddragelse. Inddragelse betyder at	Kalundborg Kommune: Hvor punktet om Det Grønne Dialogforum og Landliggerudvalget er klart deklareret som en orientering, skal udarbejdelse af ny plejeplan for

inddrage interessenterne aktivt – ikke blot orientere dem!	Nekselø som nævnt ske i samarbejdet med lodsejere og interessenter, ligesom teksten under tabel 6 beskriver at relevant interessentinddragelse (typisk med de berørte lodsejere) vil ske for hvert enkelt indsats. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
--	--

Høringssvar fra DOF Vestsjælland, jf. bilag 5:

Uddrag af høringssvar	Bemærkninger
Der efterlyses en konkret vurderes på de indsatser, der beskrives for 2. planperiode (2016-2021) herunder eksempelvis på artsindsatserne <i>Restaurering af vandhuller til klokkefrø</i> <i>Sikring af levested for Odder</i> <i>Sikring af levesteder for terner</i>	Kalundborg kommune: Som det angives i teksten i afsnit 3,2, så udestår navnlig "... gennemførelsen af forrige handleplans indsatser (for perioden 2016-2021) om sikring eller udvidelse af levesteder for arter" Indsatserne er derfor videreført og kan genfindes i tabel 5 over behov for indsatser, bortset fra indsatsen for ternes levested, som forklaret i bemærkninger til Miljøstyrelsens høringssvar herover. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Ny plejeplan for Eskebjerg Vesterlyng er nævnt som eksempel på gennemført indsats i vurderingen. Planen er imidlertid påklaget, da klagerne (grønne organisationer) ikke mener den foreslåede pleje er tilstrækkelig for at bevare de prioriterede klitnaturtyper i området, plejen foreslået i den nye plejeplan vil være utilstrækkelig.	Kalundborg kommune: Det er op til Natur- og Miljøklagenævnet at træffe afgørelse i klagesagen. Indtil dette sker må indsatser på Eskebjerg Vesterlyng ske i overensstemmelse med den gamle og gældende plejeplan, som den ny plejeplan skulle afløse. Dette er i den foregående planperiode sket med rydning af ca. 26 ha på Eskebjerg Vesterlyng, jf. tabel 2. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Der savnes en mere konkret vurdering af de øvrige målsatte fugle i udpegningsgrundlaget og behov for indsatser – eller begrundelser for manglende indsats (hvis målet skønnes nået, f.eks.). Af de tilstandsvurderet udpegningsarter (Rørhøg, Klyde, Dværgterne, Splitterne, Havterne, Rørdrum) er visse af lokaliteterne med Klyde, Dværgterne, Splitterne og Havterne vurderet i moderat tilstand. Kun for klyde er beskrevet konkrete tiltag for at bringe lokaliteterne i bedre tilstand	Kalundborg kommune: Der er netop set på tilstandsvurderingen af levestederne, og for levesteder i God tilstand er det forudsat at kommunens indsats ikke er påkrævet. For ternearterne er de levesteder med 'Moderat tilstand' alle beliggende på statslige arealer, hvor kommunen ikke kan foretage indsatser. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Tabel 5 nævner behov for sikring af op til 18 ha egnede yngleområder for Klyde, men ikke hvor eller hvordan den konkrete indsats vil finde sted.	Den detaljegrad som DOF Vestsjælland efterlyser er ikke mulig at indføre, jf. den præmis, at handleplanen ikke må "... foregribe det præcise indhold af aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen." Det bedste indtryk, af hvor indsatserne

	kan blive aktuelle, fås ved at studere de kortlag, der hører til basisanalysen. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Lokalafdelingen savner at udpegningsarter som grågås og sædgås også adresseres i handleplanen, herunder at der arbejdes videre med en generel reduktion af jagtintensiteten og et egentligt stop for jagt på udpegningsarterne.	Kalundborg kommune: Gåsearterne er ligesom udpegningsgrundlagets andefugle udpeget som trækfugle uden at der defineres arealer med levesteder. Der er ikke fastlagt anden retningslinje for disse arter end den generelle, nemlig at myndighederne skal sikre den grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget igennem administration af lovgivning og forvaltning. Dette sker igennem væsentlighedsvurdering og i de alvorlige tilfælde konsekvensvurdering i forbindelse med tilladelser mv. Jagttider fastlægges i vildforvaltningsrådet og regulering af dette emne ligger derfor udover de indsatser der kan foretages i Natura 2000-handleplanens rammer. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Desuden vil vi forsat pege på følgende trusler: Kitesurfing og løse hunde m.v. – især Sanddobberne og Korevlerne	Odsherred Kommune: Odsherred Kommune vil ikke tillade kitesurfing i lagunerne ved korevlerne. Kommunen vil i indværende planperiode opsætte piktogrammer, der markerer at kitesurfing er forbudt i Korevlernes laguner. Gældende regler regulerer i forvejen mulighederne for at have løse hunde ved Korevlerne. I folden med græssende dyr må hunde således ikke være løse og ved stranden uden for indhegningen må hunde kun være løse i perioden fra 1. oktober til 1. april. Problemer ses herved når skiltning og forbud mod løse hunde overses eller ignoreres. Odsherred Kommune vil løbende sikre at skiltningen er på plads og arbejde for at folk respekterer, at hunde skal holdes i snor. Høringssvaret giver anledning til at følgende indføres som en ny række i handleplanens tabel 6, side 16: Forbud mod kitesurfing i lagunerne ved Korevlerne – Opsætning af piktogrammer, der viser, at kitesurfing er forbudt i lagunerne ved Korevlerne – 2024 – Odsherred Kommune

Høringssvar fra nabo til Natura 2000-området, jf. bilag 6:

Uddrag af høringssvar	Bemærkninger
-----------------------	--------------

Anbefaling til at få tilrettet fuglebeskyttelsesområdet, så det passer med naturens eget valg.	Miljøstyrelsen: Den gennemførte høring vedrørte alene forslag til Natura 2000-handleplaner. Ændringer i habitat- og fuglebeskyttelsesområdenes afgrænsning skete i en selvstændig proces i 2018-2022. Denne grænsejustering kan man læse mere om på Miljøstyrelsens hjemmeside. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.
Læser ud fra planen at kommunen helst ser naturen som en ”en gratis omgang”, synes det er belastende og pinagtigt at læse at kommunen stort set ikke har indfriet noget i seneste Natura 2000-periode. Hvad skyldes den åbenlyse mangelfulde indsats?	Kalundborg Kommune: Generelt er der et stort behov for naturpleje, også større end hvad der umiddelbart kan gennemføres med kommunens ressourcer. Til realisering af indsatserne i Natura 2000-handleplanerne indgår Kommunens midler fra den løbende bevilling til naturpleje (’naturplejebudgettet’) sammen med de tilskudsmidler, der typisk søges af private lodsejere fra Landbrugsstyrelsens o.a. statslige puljer. Indsatsen er (jf. også høringssvar fra Miljøstyrelsen ovenfor) bindende, og kommunen vil i den kommende planperiode arbejde for at udføre de indsatser, der endnu ikke er gennemført. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen.

4. Myndighedernes egne redaktionelle tilpasninger

Kommunerne har modtaget Ejendomsstyrelsens Natura 2000-plejeplan, der indsættes i det dertil forberedte bilag 1 i Handleplanen.

Miljøstyrelsen har Indsat sætning i afsnit 3, 4 og 5 om den igangværende indsat vedrørende revision af reservatbestemmelserne.

5. Bilag med kopi af høringssvar

Bilag 1:

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Odsherred Kommune og Kalundborg Kommune

Arter og Naturbeskyttelse
J.nr. 2024-16702
Den 10. april 2024

Høringssvar fra Miljøstyrelsen i forbindelse med offentlig høring af Natura 2000-handleplan Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Diesbjerg og Bollinge Bakke N154

Miljøstyrelsen sender hermed høringssvar til forslaget til Natura 2000-handleplanen og har følgende bemærkninger til den.

Høringssvaret indeholder bemærkninger til følgende emner

- Indsatser med frivillig gennemførelse
- Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode
- Behov for indsatser
- Andre bemærkninger

Bemærkninger

Indsatser med frivillig gennemførelse

Miljøstyrelsen henleder opmærksomheden på, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er udarbejdet i medfør af Miljømålslovens § 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. Ifølge Miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.

Kommunalbestyrelsen er dermed forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Den kommunale handleplan må derfor ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser.

Miljøstyrelsen henviser til formuleringen af sætningen om frivillighed i afsnit 7, hvor det ikke fremgår tydeligt, at der er andre muligheder end frivillige aftaler.

Miljøstyrelsen ønsker som medudgiver af Natura 2000-handleplanen, at det specificeres yderligere fx. ved at skrive at "Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler..."

Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode

Miljøstyrelsen bemærker, at Kalundborg Kommune i afsnit med redegørelse af gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan skriver, at kommunen kun delvist har opfyldt seneste Natura 2000-handleplan.

Miljøstyrelsen henleder opmærksomheden på, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er udarbejdet i medfør af Miljømålslovens § 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. Ifølge Miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan. Kommunalbestyrelsen er dermed forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås.

Miljøstyrelsen forventer, at Natura 2000-handleplanen for anden planperiode opfyldes så hurtigt som muligt og senest i løbet af denne tredje planperiode. Det bør fremgå af Natura 2000-handleplanen, hvordan kommunen forventer at gennemføre de manglende indsatser.

Forslaget til Natura 2000-handleplan indeholder en redegørelse for bekæmpelse af invasive arter. Miljøstyrelsen skal imidlertid bemærke, at det er vanskeligt for Miljøstyrelsen ud fra redegørelsen at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planens indsatser for den forudgående periode er realiseret, da det ikke fremgår, hvilke naturtyper bekæmpelsen er foretaget på. Styrelsen ønsker derfor, at den endelige plan suppleres med en præcisering, så det bliver muligt at vurdere, i hvilket omfang retningslinjerne i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan 2016-21 er realiseret.

Miljøstyrelsen bemærker, at flere planlagte indsatser i Natura 2000-planen for planperioden 2016-21 ikke er adresseret i redegørelsen for gennemførelse af indsatser i sidste planperiode, jf. bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner § 2, stk. 4. Følgende indsatser mangler redegørelse og skal derfor tilføjes afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen:

- Skovnaturtypebevarende drift og pleje på ikke-fredskovspligtige arealer.
- Indsats for forbedring af tilstanden af splitterne og havternes levesteder.

Miljøstyrelsen pointerer desuden, at det skal fremgå i Natura 2000-handleplanen, hvordan kommunerne har været særlig opmærksom på enebærklit (2250) samt odder, enkelt månerude og splitterne, der er i tilbagegang, og som er nævnt under specifikke retningslinjer i Natura 2000-planen for anden planperiode, og som er relevante for de områder, hvor kommunen er handleplanmyndighed.

Behov for indsatser

Miljøstyrelsen bemærker, at flere planlagte indsatser i Natura 2000-planen for nyeste planperiode 2022-27 ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser, jf. miljømålslovens § 46 a. Følgende indsatser fremgår ikke af afsnittet og skal derfor tilføjes afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen:

- Grundlæggende hedepleje med henblik på forbedring af naturtilstanden (hvis indsats om afbrænding og afskrælning vedrører hedearealer, bør dette tydeliggøres)
- Sikring og forbedring af tilstanden for enkelt månerudes levesteder

Miljøstyrelsen gør desuden opmærksom på, at der skal anvendes et interval i forhold til indsats for antal levesteder for havterne i god-høj naturtilstand, så det er muligt at vurdere, om indsatsen er fyldestgørende i forhold til kravet om, at 75 % af levestederne skal være af tilstrækkelige kvalitet som levested.

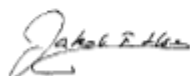
Andre bemærkninger

Miljøstyrelsen bemærker følgende i forhold til indholdet i Natura 2000-handleplanens kolofon:

- Årstal skal ændres til 2024.

Kommunerne er velkommen til at kontakte Miljøstyrelsen, hvis styrelsens bemærkninger skulle give anledning til spørgsmål. Styrelsen indgår gerne i dialog om de afgivne bemærkninger. Ved spørgsmål kan kommunen kontakte afsender af denne mail, Ditte Galsgård digal@mst.dk eller Katrine Hansen Lemming kathl@mst.dk.

Med venlig hilsen

Jakob Høeg
Fagkoordinator chef for natur

Miljøstyrelsen
+45 72 54 40 00
mst@mst.dk

Til: Kalundborg Kommune (natur@kalundborg.dk)

Eft.:
Forsvarsministeriet
Forsvarskommandoen

Høringssvar på Natura 2000-handleplan N154 og N166

Hermed høringssvar fra Ejendomsstyrelsen på Natura 2000-handleplan 154 Sejersø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Desebjerg og Bollinge Bakke samt Natura 2000-handleplan 166 Røsnæs, Røsnæs Rev og Kalundborg Fjord til Kalundborg Kommune.

Forsvarsministeriet henholdsvis lejer og ejer et areal inden for de ovenstående Natura 2000-områder. Såfremt de påtænkes iværksat specifikke indsatser angående hydrologi, hegning samt afgræsning på og omkring arealet betegnet Kystudkigsstation Røsnæs og Stold Skydeter-ræn, skal Ejendomsstyrelsens at blive inddrages. Dette med henblik på, at sikre at tiltagene ikke påvirker den operative brug af terrænerne negativt.

Eventuelle henvendelser bedes rettet til sagsbehandler Josephine Wengberg på mail: fes-nps13@mil.dk eller via telefon 72 81 31 38.

Med venlig hilsen

Jane Fuglsang Bech
chefkonsulent
Chef for Natur- og Plansektionen

Dato: 23. april 2024

Enhed: Forvaltningsafdelingen
Sagsbeh.: FES-NPS13
Sagsnr.: 2024/004716
Dok.nr.: 973894
Bilag: Ingen

Forsvarsministeriets
Ejendomsstyrelse
Arsenalvej 55
9800 Hjørring

Tlf.: +45 7281 3000
Fax: +45 7281 3005
E-mail: fes@mil.dk
www.forsvaret.dk/fes

EAN: 5798000201286
CVR: 16 28 71 80

Sagsbehandleren direkte:
Tlf.: +45 7281 3138
E-mail: fes-nps13@mil.dk

Intern fordeling: CHFVA, CHNPS, NPS10

Bilag 3:

Til Kalundborg Kommune Natur@kalundborg.dk

Høringssvar fra DN Odsherred til udkast til Natura 2000-handleplan 2022–2027 Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Diesbjerg og Bollinge Bakke Natura 2000-område nr. 154, med fokus på den nordlige enklave af Habitatområde nr. 244.

I handleplanen for anden planperiode 2016-21 stillede Odsherred Kommune i udsigt at etablere nye arealer /sammenbinde op til 30 ha overdrevsnatur (3 ha blev realiseret), rydde op til 7,5 ha uønsket opvækst (5,6 ha kommunalt ejet og 29 ha privatejet areal blev realiseret), og at afskrælle eller afbrænde op til 1 ha og bekæmpe invasive arter på 10 ha. (12 ha kommunalt ejet og 0,1 ha privatejet realiseret). Derudover er græsning eller høslet realiseret på 6 ha privatejet jord.

På trods af den manglende indsats for at etablere nye arealer og at sammenbinde naturtyper/overdrev, anføres det i handleplanen at " Odsherred Kommune vurderer, at størstedelen af forrige handleplans indsatser er gennemført eller er undervejs".

I den statslige Natura 2000 plan for området anføres det, at udpegningen bl.a. er sket for at beskytte betydelige indlandsoverdrev i Bjergene og Veddinge Bakker. Her er der bl.a. kortlagt 17 ha af naturtypen tør hede (4030), som er en meget sjælden naturtype i landsdelen. Ifølge Natura 2000 basisanalysen 2022-27 for området beskrives det, at tør hede er den af områdets naturtyper, der er i den dårligste tilstand, og at den har været i stor arealmæssig tilbagegang. Der er i 2016-2019 kortlagt 17 ha tør hede, og der må her være tale om tør hede i mosaik med surt overdrev på Skamlebæksletten. I 2010-12 blev der kortlagt 22 ha og tidligere endnu mere. Det forklares i den statslige plan at tilbagegangen skyldes, at et større areal med tør hede i mosaik med surt overdrev i 2. kortlægning blev anslået til at være i forholdet 70%/30%, mens tør hede i den 3. kortlægning blev vurderet til blot at udgøre 50% af mosaikken. Det beskrives, at de kortlagte arealer med tør hede er helt overvejende i moderat tilstand, hvilket primært skyldes, at græs/urtevegetationen er for høj, at der er en vis forekomst af vedplanter, og at artsantallet er relativt lav.

Det må derfor forventes, at den kommende handleplan indeholder tiltag for at sikre, at naturtypen tør hede er stabil eller i fremgang. Men det er ikke sikret i handleplanen, at dette vil ske inden for planperioden. Under beskrivelsen af inddragelsen af interessenter anføres det, at der i et græsningsprojekt på Skamlebæksletten vil ske et samarbejde med lodsejer om græsningsindsats. Efter en eventuel vedtagelse af naturfredning. Det forventes at den eventuelle fredning, der skal afgøres senest i juli 2025, måske godt først kan være endelig iværksat flere år efter, og da kommunen derefter får to år til at udarbejde en plejeplan, så er der stor risiko for at en plejeplan for den lokalitet ikke bliver iværksat inden for Natura 2000 planperioden 2022-27.

Natura 2000-planerne for tredje planperiode kræver, at kommunen arbejder på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Desuden kræves det at der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden samt at der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 67 ha med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10 % dækning. Handleplanen indeholder dog ikke beskrivelse af konkrete tiltag til noget af dette.

Handleplanerne skal ifølge lovgivningen være så konkrete, at dens gennemførelse kan vurderes. DN Odsherred finder, at dette ikke er tilstrækkeligt tydeligt i handleplanen for Habitatområde nr. 244. I Natura

2000-planen for N154 Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Desebjerg og Bollinge Bakke er de forventede konkrete indsatser under punkt 4 ikke fordelt på kommune og område, hvorfor det ikke kan vurderes om den planlagte indsats er tilstækkelig på de enkelte områder.

Med venlig hilsen

Natur@kalundborg.dk

Kalundborg Kommune, Plan, Byg og Miljø
Holbækvej 141B
4400 Kalundborg

Gørlev, den 25. april 2024

Høringssvar til natura 2000 handleplaner i Kalundborg kommune

**Nr. 154 Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Diesbjerg og Bollinge Banke
Habitatområde H135 og H244, Fuglebeskyttelsesområde F94 og F99**

DN Kalundborg fremsender hermed høringssvar til Kalundborg Kommune handleplaner for de Natura 2000 områder, der ligger under dens forvaltning.

Planområdet er beliggende i Kalundborg og Odsherred kommune. DN Kalundborgs bemærkninger til handleplanen har som udgangspunkt fokus på arealer beliggende i Kalundborg kommune dvs. Sejerø Rev, Nekselø, rundt om Saltbæk Vig og Eskebjerg-Vesterlyng. Forsvaret udarbejder driftsplan for det militære område STOLD

Vi tillader os at gøre opmærksom på at KKs handleplaner for Natura 2000 områderne skal være så konkrete at deres gennemførelse senere kan vurderes jf. BEK nr. 944 af 27/06/2016 § 3.

Vi gør opmærksom på følgende:

- Naturbeskyttelsesloven er en del af lovgrundlaget. Her handler kapitel 2a (§ 19a-19h) specifikt om Natura 2000 områder. Det fastslås, at kommunen er forpligtiget til at pålægge ejerne den drift, der kræves for at realisere Natura 2000 planerne.
- at de konkrete tiltag skal imødekomme de bindende overordnede og konkrete målsætninger for de pågældende Natura 2000 områder, som de er prioriteret for denne planperiode af miljøstyrelsen (i afsnittene om målsætninger og indsatsprogrammer).
- Endvidere gør vi opmærksom på, at Miljøstyrelsens Natura 2000 planer ikke længere omtaler frivillighed et eneste sted, men snarere (måske i kontrast til tidligere) understreger kommunernes forpligtelser, som udøvende myndighed til, at komme i mål med Natura 2000-planens prioriteringer for 2022-2027 samt alle de tidligere initiativer.

Vi hilser den store udvidelse på 76,8 km² havareal mellem Røsnæs og Sejerø velkommen, som vil ske i 4. planperiode (2028-32).

2. Baggrund

Statens Natura2000 plan beskriver målene for planområdet.

Handleplanerne beskriver de gennemførte indsatser i den foregående planperiode. Handleplanerne beskriver endvidere indsatserne for at nå Natura2000 målene i den kommende planperiode.

Planperioden dækker perioden 2022-2027 og Kalundborg kommune er ansvarlig for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af 2027.

Det fremgår af lovgivningen, at en handleplan skal indeholde:

1. Prioriterede indsatser i handleplanperioden
2. Angivelse af behov, mål og forventet effekt for de enkelte aktiviteter
3. De forventede metoder og forvaltningstiltag, som handleplan-myndigheden vil tage i brug for at forbedre naturtilstanden eller fastholde gunstig bevaringsstatus.
4. Handleplanerne skal redegøre for gennemførelse af foregående planperiodes handleplaner, der gør det muligt, at vurdere om handleplanerne for planperiode 2 er gennemført.
5. At en handleplan skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes.

3. Gennemførelse af Natura 2000-handleplan for sidste periode

Idet KK modtager statslige midler, til gennemførelse af planerne/plejen bør der i handleplanen være større gennemsigtighed på, om midlerne er brugt til projekter i tidligere planperioder.

Da indsatserne ikke er geografisk specificeret, er det praktisk taget umuligt at kontrollere om handleplanerne for planperiode 1 og 2 er gennemført helt- eller delvis eller slet ikke.

Med hensyn til opfyldelsen forrige planperiodes målsætninger beskriver Kalundborg Kommune sin indsats således;

"Derimod vurderer Kalundborg Kommune, at kun de indsatser der angår 'rydning af uønskede vækster' er gennemført og vil fortsættes i den kommende planperiode, og navnlig udestår gennemførelsen af forrige handleplans indsatser om sikring eller udvidelse af levesteder for arter. Indsatser overfor invasive arter vides i nogen grad at være udført af private lodsejere uden kommunens indblanding."

DN savner en nærmere redegørelse for, hvilke indsatser der "udestår". En sådan redegørelse havde gjort det muligt at inddrage dem i en prioritering af kommende planperiode.

Den forrige handleplans manglende indsatser om "sikring eller udvidelse af levesteder for arter", ses i den manglende håndhævelse af plejeindsatsen af det fredede område Eskebjerg Vesterlyng. Her er tale om en generel forringelse af naturværdierne med tiltagende tilgroning og udhuling af fredningsgrundlaget. Plejeplanen er pt under behandling i Miljø og Fødevarerklagenævnet.

DN påskønner at rydning af uønsket opvækst er specificeret som værende på hhv. Nekselø og Eskebjerg Vesterlyng – men de 26 ha, som er ryddet på Vesterlyng er blot en nedskæring af trævæksten, hvilket betyder, at der allerede er sket genvækst. Indsatsen fører dermed ikke til målopfyldelse.

I modsætning til Odsherred er Kalundborg kommunes indsatser for sidste planperiode stærkt mangelfulde. Indsatser for sikring/udvidelse af levesteder for udpegede arter er ikke gennemført! Indsatser til bekæmpelse af invasive arter "vides i nogen grad" at være udført af private – et helt igennem uholdbart og ikke målbart argument (lovkrav ej overholdt). Rydning er sket på sådan en måde, at der sker genvækst og på så lille et areal, at denne trussel hindrer målopfyldelse.

4. Behov for indsatser

Tabel 4 indeholder en række forventede indsatser. Da der ikke i tabel 4 og 5 skelnes mellem de to involverede kommuner, er det umuligt at vurdere omfanget i Kalundborg Kommune. Fx "Rydning af uønsket opvækst – op til 25 ha". Der er ikke angivet lokaliteter, så dækker de 25 ha Vesterlyng og området rundt om Saltbæk Vig. Eller er det hele i Odsherred Kommune? Det samme gælder beskrivelsen af de andre indsatser i de to tabeller.

Klokkefrøen er enten forsvundet eller i meget begrænset antal tilbage på Nekselø.

Handleplanen bør derfor indeholde en beskrivelse af, hvilke indsatser der tages i nuværende planperiode, for at genetablere bestanden på Nekselø.

I forbindelse med kommunesammenlægningen i 2007 blev klokkefrøen udpeget som 'ansvars-art' for Kalundborg Kommune og forventningen er, at deres ydes hurtig og kvalificeret førstehjælp til genskabelse af klokkefrø-bestanden på Nekselø.

Sejerø Bugt udgør arealmæssigt en stor del af Natura 2000 området. Bugten er ramt af iltsvind og er i ringe økologisk tilstand. Sejerø Bugt havde tidligere en fantastisk havnatur med tilhørende fiskeri.

Især to presfaktorer har taget livet af Sejerø Bugt; tidligere tiders ral- og stenfiskeri, der har fjernet enorme mængder materiale og dermed leve- og yngleområder for fiskene. Kombineret med årtiers udledning af kvælstof og fosfor er bugten nu, samlet set, i ringe økologisk tilstand.

Man kunne forestille sig et kommunalt støttet indsats til genskabelse af bugtens stenrev fx koordineret i samarbejde med Odsherreds Stenrevsgruppe.

DN savner en henvisning til, hvilke andre plejeplaner der findes for fx Sejerø Bugt ville være ønskelig.

Et andet område uden indsatser i foregående planperiode er udtagningen af lavbundsjorde. Udtagningen af lavbundsjorde ville medvirke til at forbedre levesteder for arter og forbedre den økologiske tilstand i vandløb, søer og bugten.

Der er ikke et eneste beskrevet tiltag der kunne forbedre den økologiske tilstand i Sejerøbugten.

Såvel udtagning af lavbundsjorde som reetablering af stenrev ville have en gavnlig effekt.

Natura 2000 området dækker også et fuglebeskyttelsesområde, hvilket ikke afspejles i plejeplanerne, hvor der savnes præcisering af, hvad der skal ske for at forbedre eller fastholde vilkårene for udpegningsarterne.

5. Indsatser fordelt på aktører

DN har ingen bemærkninger

6. Prioritering af den forventede indsats

Kalundborg kommunes hovedformål med indsatser i 3. planperiode er:

1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed
2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder
3. Bekæmpe invasive arter

Så vidt vi kan se, så er alle initiativerne faktisk u-målbare og fuldstændigt afkoblet ift om de har relevans for planens overordnede mål, konkrete mål eller de indsatsprogrammer, der skal laves i den kommende planperiode.

7. Forventede initiativer og plan for interesseinddragelse

Vi bifalder kommunens forslag om plejeplaner på Lille Vrøj, side 16 (kommunens eget areal) og på Nekselø, side 16 og rydning af uønsket opvækst på Nekselø og Eskebjerg Vesterlyng (side 9 i Handleplanen).

DN savner en angivelse af mål og forventet effekt for de enkelte aktiviteter i handleplanen.

DN ser frem til udarbejdelse af plejeplan for kommunens ejendom på Lille Vrøj samt revidering af plejeplanen for Nekselø i første halvdel af planperioden.

For opfyldelse af kravet om, at det er muligt, at vurdere omhandleplanen for foregående planperiode er gennemført bør denne handleplan gøres mere gennemskuelig mht. om indsatser fra foregående handleplan er gennemført f.eks. med en ekstra kolonne i relevante skemaer – en kolonne udvisende data for indsatser / målopfyldelse af foregående handleplanperiode.

Det vil også være ønskeligt, om handleplanen indeholdt et sammendrag af den statslige N2000 plans mål indeholdende trusler mod planområdets naturværdier og dermed risikoen for ikke målopfyldelse. En liste informerende om evt. andre plejeplaner for planområdet var ligeledes ønskeligt.

Orientering i *Det Grønne Dialogforum* er ikke en interessentinddragelse. Inddragelse betyder, at inddrage interessenterne aktivt – ikke blot orientere dem!

Afslutning og sammenfatning

DN Kalundborg finder, at der er lagt et stort og grundigt arbejde i afdækning af nuværende tilstand, om mål fra tidligere planperioder under ét er helt-, delvis eller ikke opnåede – men det er ikke gennemskueligt for læseren ligesom, der er plads til forbedringer.

DN savner en mere præcis redegørelse for og overblik over manglende opfyldelse af målsætninger for forrige planperiode. Den manglende klarhed gør det samtidig svært at vurdere omfang og behov for nye tiltag.

Tabel over behov for indsatser er i modsætning til tabel 1 og 2 planlagte/realiserede indsatser IKKE kommuneopdelt, hvilket den for sammenligneligheden bør være.

Generelt er handleplanen for 2022-2027 præget af en noget uambitiøs indstilling med naturbevarende tiltag. DN savner beskrivelser der peger fremad og anviser indsatser til naturforbedrende tiltag.

DN savner især gennemsigtigheden af, hvor stor del af foregående plans mål, der er opfyldt fx i ha eller % for arealer beliggende i Kalundborg kommune.

Behov og mål er kun beskrevet som tal i skemaer – DN savner en detaljeret sproglig beskrivelse ligesom, der savnes en sproglig beskrivelse af den forventede effekt ved gennemførelse af indsatserne (lovgivningskrav).

Det vil være ønskeligt med et sammendrag af handleplanens indsatser til sidst i handleplanen opdelt på de involverede kommuner samt information om indsatser som forventes gennemført via anden planlægning end handleplanen fx:

- Husdyrgodkendelsesloven: Reduktion af kvælstof-disposition fra luften på områdets naturtyper sker ved administration af denne lov.
- Vandplanen: Regulerer tilførslen af næringsstoffer til søer og vandløb. Sikrer vandløb gode fysiske forhold og kontinuitet. Dette vil samtidig begunstige forekomsten af odder. Søerne i området sikres god vandkvalitet med et varieret dyre- og planteliv.

DN savner en angivelse af mål og forventet effekt for de enkelte aktiviteter i handleplanen.

Med venlig hilsen
DN Kalundborg

Til Kalundborg kommune

Natur@kalundborg.dk

Eskebjerg den 27. april 2024

Høring over forslag til Natura 2000-handleplan 2022-2027 for Natura 2000-område nr. 154 Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Desebjerg og Bollinge Bakker

Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdelingen for Vestsjælland har med stor interesse læst udkastet til Natura 2000-handleplan for Natura 2000-område nr. 154 Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Desebjerg og Bollinge Bakker. Hermed følger vores bemærkninger vedrørende områder i Kalundborg kommune:

Generelt gælder for planens område, at den samlede forekomst af naturtyper, arter og fugles levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Hovedformålet med indsatserne i perioden 2022-27 er:

1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed
2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder
3. Bekæmpe invasive arter

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes.

Vurdering af gennemførelse i planen for sidste periode

Handleplanen skal indeholde en redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode (dog 12 års periode for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer), der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-handleplanen er gennemført for den forudgående periode.

Vurderingsafsnittet i udkastet til den nye plejeplan er temmelig kortfattet. Der vurderes stort set ikke konkret på de indsatser, der beskrives for perioden.

Som eksempel kan nævnes denne oversigt fra handleplanen for perioden 2016-2021:

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:
Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Restaurering af vandhuller til klokkefrø	2-3 stk.	2-3 stk. **
Sikring af levested for Odder	2-8 stk.	2-8 stk.
Sikring af levesteder for terner	1 område	1 område

Man nævner at prioriteringen af indsatsen er

- Sikring af naturpleje
- Færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2009-2015
- Sammenhæng i naturen

- Levesteder for ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter

Man kan ikke læse i vurderingen af tiltag, hvordan det konkret er gået med disse indsatser. Samtidig er indsatserne beskrevet uden lokalitetsangivelse, og dermed svære at forholde sig til

Skønt sikring af levesteder for terner er nævnt som en prioriteret indsats, vurderes det ikke om indsatsen er gennemført. Et levested i dette store område, men hvor? Hvilken terneart? Og er det gennemført?

Et eksempel på en indsats, der er gennemført og nævnt i vurderingen, er udarbejdelsen af plejeplanen for Eskebjerg Vesterlyng. Det nævnes, at en plejeplan er udarbejdet for området. Planen er imidlertid sendt til vurdering i miljøankenævnet, da klagerne (grønne organisationer) ikke mener, den foreslåede pleje er tilstrækkelig for at bevare de særegne og prioriterede klitnaturtyper i området, der med den i den nye plejeplan foreslåede utilstrækkelige pleje vil være stærkt truet af tilgroning. Der bliver nok behov for en fornyet indsats og vurdering her.

Plan for nye indsatser:

Generelt gælder, at den samlede forekomst af naturtyper, arter og fugles levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Den skal indeholde:

- En prioritering af myndighedens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag.
- De forventede initiativer, som myndigheden vil tage for at gennemføre Natura 2000-handleplanen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljøstyrelsen og offentlige lodsejere.

Vi kan kun tilslutte os og glæde os over, at der er fokus på en naturforvaltning, hvor man vil gøre brug af naturens egne dynamikker.

Vi kan ligeledes støtte op om de foreslåede indsatser i Kalundborg kommune:

- Plejeplan for kommunens ejendom på Lille Vrøj. Plejeplanen skal dække det sidste areal ved Saltbæk Vig, der p.t. er uden drift og kommunal naturpleje
- Ny plejeplan for Neksø Forældet, amtslig plejeplan fra 1985 med senere tillæg opdateres i samarbejde med lodsejere og organisationer

Vi savner, at der mere konkret foretages en vurdering af de øvrige målsatte fugle i udpegningsgrundlaget og behov for indsatser – eller begrundelser for manglende indsats (hvis målet skønnes nået, f.eks.)

Følgende udpegningsarter er tilstandsvurderet:

Rørhøg, Klyde, Dværgterne, Splitterne, Havterne, Rørdrum

Heraf er nogle lokaliteter med Klyde, Dværgterne, Splitterne og Havterne vurderet i moderat tilstand. Men der er ikke beskrevet konkrete tiltag for at bringe lokaliteterne i bedre tilstand, undtaget for klyde.

I tabel 5: Behov for indsatser for arter udover indsatser for naturtyper på lysåbne naturtyper og skovnaturtyper uden fredskovspligt*

Her nævnes behov for Sikring af egnede yngleområder for Klyde op til 18 ha. Der er ikke peget på, hvor eller hvordan den konkrete indsats vil finde sted.

Derudover savner lokalafdelingen, at udpegningsarter som grågås og sædgås også adresseres i handleplanen, herunder at der arbejdes videre med en generel reduktion af jagtintensiteten og et egentligt stop for jagt på udpegningsarterne.

Specifikt om Saltbæk Vig:

Som tidlige påpeget, er der forbud mod menneskelig færdsel i Saltbækvig året rundt. Dette gælder imidlertid ikke, når lodsejerne afholder jagt.

Vi undrer os over, at denne forstyrrelse kan finde sted. Jagten foregår i gæssenes træktid, og må siges at udgøre en væsentlig forstyrrelse af fugle på udpegningsgrundlaget på denne så vigtige lokalitet for gæssene.

Desuden vil vi forsat pege på følgende trusler:

Alleshavebugten og Alleshave Enge:

1. Olieforurening (fra havet)
2. Invasive arter (Rynket Rose & Gyvel)
3. Færdsel på Bugten (Fiskeri)
4. Predation fra ræv og mink

Sejerø Bugt og Nekselø:

1. Motorbådsjagt – også på udpegningsarter!
3. Kitesurfing og løse hunde m.v. – især Sanddobberne og Korevlerne

For DOF Vestsjælland

Jette Reeh

DOF-repræsentant i Kalundborg

[Redacted signature]

Bilag 6:

Hej Kalundborg Kommune,

Næsten god læsning af den kommende plan i høringen. Næsten.

Fint at kommunen ønsker at udvide fuglebeskyttelseslinjen, om end jeg ikke forstå den ulogiske linjeføring. Det er et faktum at fugle på ingen måde kan forholde sig til administrative grænser. Nogle mennesker har også svært ved det.

Så hvis kommunens natur indsats ,hvad dette angår skal tages alvorligt, vil jeg anbefale at man lige får rettet zonen op, så den også passer med naturens eget valg.

Se vedhæftede korts røde arealer.

Ellers vil jeg tillade mig mene at forslaget blot er "en gratis omgang"

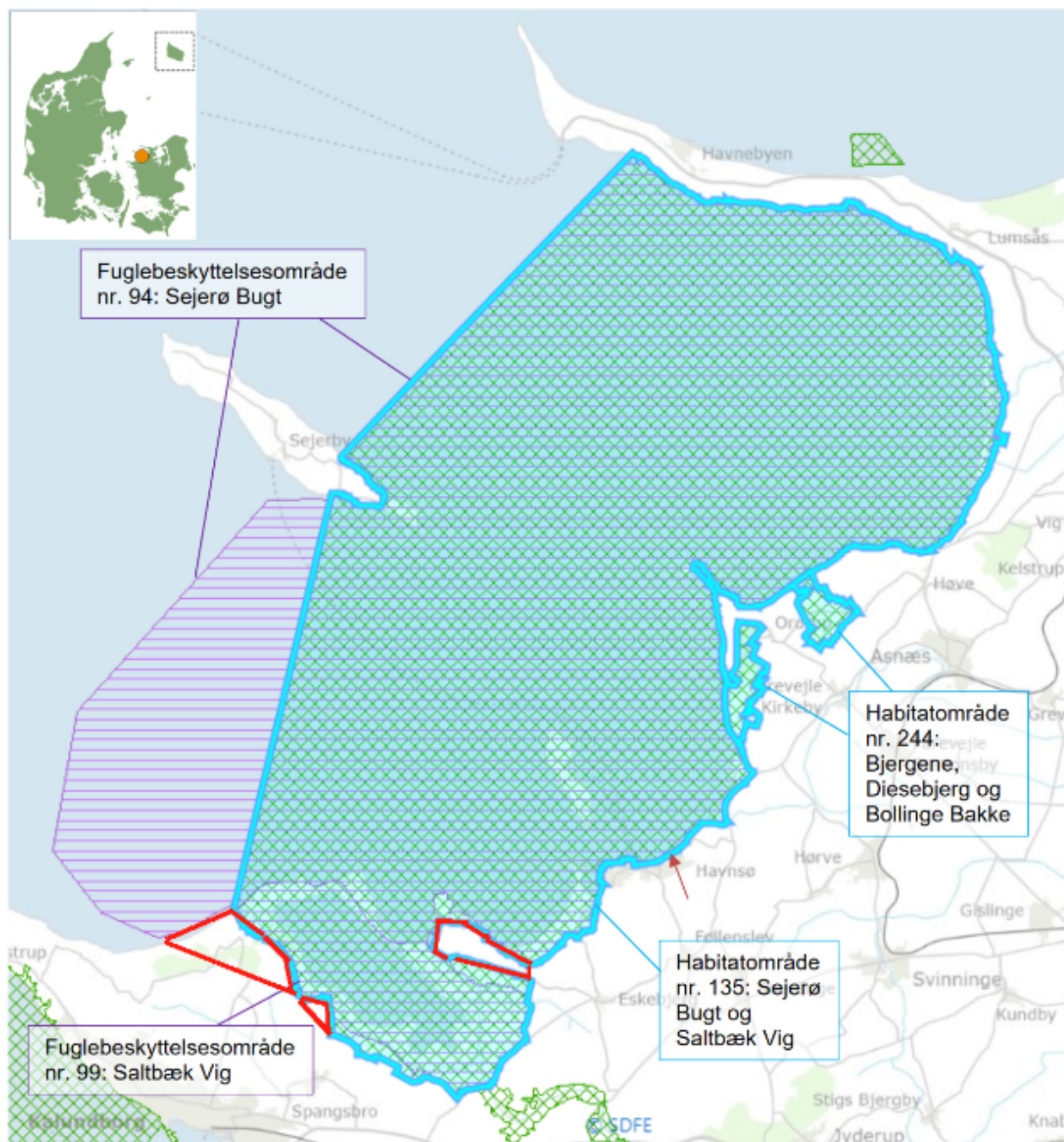
Jeg kan da også læse ud af planen at kommunen åbenbart helst ser naturen som en "en gratis omgang".

Jeg synes at det er temmelig belastende og pinagtigt at læse at kommunen faktisk stort set ikke har indfriet noget i den senest Natura 2000 periode.

Hvad skyldes den åbenlyse mangelfulde indsats?

De bedste hilsner

[Redacted signature]

Kort fra Danmarks Arealinformation¹ visende Natura 2000-område nr. 154 indenfor den turkise streg, samt den udvidelse af fuglebeskyttelsesområde nr. 94 mod vest (lilla skravering), der først vil indgå målsætning og handleplan for Natura 2000-området i fjerde planperiode (2028-2033).

Habitatområde nr. 244 udgøres af de to enklaver omkring Ordrup, bemærk også den tynde lilla streg langs nordranden af Saltbæk Vig, der viser grænsen mellem de to fuglebeskyttelsesområder der indgår i Natura 2000-området.

Rød pil viser kommunegrænsen mellem Kalundborg Kommune mod syd og Odsherred Kommune mod nord.

Grøn krydsskravering viser tilstødende Natura 2000-områder i Kalundborg Fjord (Natura 2000-område nr. 166), langs Bregninge Å (Natura 2000-område nr. 156) og på havet nord for Overby Lyng (Natura 2000-område nr. 243).

¹ Jf.: <https://arealinformation.miljoeportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution>